

менту Шотландії розглядає близько 1200 документів, які прийняті інститутами ЄС.

Європейський досвід дозволяє говорити про наявність таких організаційно-правових засобів регіоналізації, як власна компетенція регіонів; укладання регіонами угод; відкриття регіонами власних чи разом з іншими регіонами представництв у третіх країнах, при міжнародних та наднаціональних організаціях; участь регіональних органів влади в підготовці міжнародних (міжурядових) договорів, у випадку коли вони стосуються інтересів регіону (застосування цього права є предметом внутрішньодержавного регулювання), участь представників регіонів у роботі міжнародних конференцій і т. п.

Формування загальноєвропейського регіонального простору сприяє створенню спеціалізованих багатоцільових структур. На цій основі виникають регіональна правосвідомість, регіональна культура та інші явища, які у широкому розумінні роблять прямий чи непрямий вплив на цивілізований розвиток загальноєвропейських інститутів.

Зміни в суспільно-політичному житті України обумовлюють нагальну потребу вирішення регіональних проблем. Регіоналізм спрямований на практичне використання тих можливостей і переваг, які випливають з територіального розподілу сучасного суспільства, на оптимізацію умов для більш раціонального перерозподілу владних повноважень і економічних ресурсів між регіонами.

Література

1. <http://www.dergachev.ru/data/197/?n=23>
2. Иванов И. Д. Европа регионов. — М.: Междунар. отношения, 1998. — С. 20.
3. Європейська інтеграція та Україна: Навч.-метод. посіб. — К., 2002. — С. 335.

УДК 351.713(477)

І. В. Безкоровайна

ТИМЧАСОВЕ ЗБЕРІГАННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ

В останні часи в Україні спостерігається тенденція значного зростання масштабів зовнішньоекономічної діяльності, що завжди пов'язано зі збільшенням товаропотоків через митний кордон України й відповідно навантаження на митні органи нашої держави. Це в свою чергу призводить до ускладнень, що негативно позначаються на якості та ефективності їх діяльності, а також іміджу України на міжнародній арені в цілому. Тому набуває неабиякого значення кожна спроба законодавця покращити умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності, зокрема пов'язані з прискоренням та спрощенням митних формальностей.

Чинним Митним кодексом України встановлено, що товари і транспортні засоби з моменту пред'явлення митному органу і до їх випуску у відповідний

митний режим можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Такі товари до завершення митного оформлення по дозволу відповідного митного органу можуть розміщуватися на складах тимчасового зберігання [1].

Запровадження такого роду зберігання й, відповідно, зазначених складів є новелою в українському законодавстві, адже МКУ 1991 року такої можливості надано не було. Зберігання товарів під митним контролем здійснювалось лише самим митним органом (на складі митниці) чи на митних ліцензійних складах (однак воно за сутністю відрізняється від тимчасового зберігання, про яке йде мова зараз). У зв'язку з цим на практиці виникло чимало питань, які, по-перше, необхідно вирішувати шляхом роз'яснення існуючих нормативних положень, по-друге, потребують додаткового правового регулювання. В МКУ 1991 року була запроваджена можливість розміщення товарів на відповідальне зберігання на складах, що належали підприємствам, як альтернатива застосуванню митних ліцензійних складів [2]. На сьогоднішній день тимчасове зберігання розглядається як одна зі стадій митного оформлення товарів (ця стадія має факультативний характер) й регулюється главою 14 МКУ 2002 року.

Головною метою організації складів тимчасового зберігання є створення сприятливих умов для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з ввезенням товарів і транспортних засобів в Україну, скорочення часу проведення митного контролю і митного оформлення цих товарів і транспортних засобів. Такого роду склади належать транспортно-експедиційним організаціям, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, а також іншим підприємствам, що отримали на те відповідні повноваження.

Як склади тимчасового зберігання можуть використовуватися обладнані належним чином складські приміщення, резервуари, криті або відкриті майданчики, призначені для зберігання товарів і транспортних засобів. Дозвіл на їх використання як складів тимчасового зберігання надається митними органами, в зоні діяльності яких розташовані такі приміщення, резервуари, майданчики, в порядку, встановленому ДМСУ (згідно з наказом ДМСУ від 07.10.2003 № 674 «Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання»). На складах тимчасового зберігання обов'язково створюються зони митного контролю, в межах яких митні органи здійснюють митні процедури.

Склад тимчасового зберігання може бути розташований як у зоні діяльності митного органу, в якому перебуває на обліку одержувач або відправник товарів і транспортних засобів, так і в зоні діяльності іншого митного органу, за погодженням із Держмитслужбою України. Крім того, такі склади можуть знаходитись в аеропортах, портах, на аеродромах, залізничних станціях, що відкриті для міжнародного чи міждержавного сполучення та здійснюють прийняття, навантаження, вивантаження й видачу товарів, переміщуваних через державний кордон України, а також у безпосередній близькості до пункту пропуску через державний кордон України для міжнародного чи міждержавного автомобільного сполучення та на територіях, унесених до Переліку місць при-

буття автотранспорту, затвердженого наказом ДМСУ від 15.11.99 р. № 721 [3]. Це значно спрощує механізм застосування такого виду зберігання, оскільки звільняє власника товарів від необхідності їх додаткового транспортування під митним контролем.

Чинне законодавство України, зокрема Митний кодекс, передбачає можливість створення і використання двох типів складів тимчасового зберігання: закритого типу (призначені для зберігання власником складу товарів, які належать цьому власнику) та відкритого типу (призначені для зберігання товарів будь-яких підприємств і організацій).

Обов'язковою умовою для функціонування складу тимчасового зберігання відкритого типу є наявність у підприємства ліцензії на право здійснення митної брокерської діяльності або діяльності митного перевізника, що видається Держмитслужбою України. Враховуючи положення ст. 176 МКУ, в якій встановлено, що митним брокером і митним перевізником може бути тільки підприємство-резидент, можна дійти висновку, що власником складу тимчасового зберігання також може бути тільки підприємство — резидент України.

Характерною рисою застосування складів тимчасового зберігання товарів є те, що митний режим відносно товарів, що розміщуються на ньому, обирається під час їх передачі на тимчасове зберігання, отже обраний митний режим не може змінюватися їх власником або уповноваженою ним особою без узгодження з відповідним митним органом до закінчення терміну зберігання.

Термін тимчасового зберігання товарів за МКУ не може перевищувати трьох місяців, а для окремих товарів Кабінетом Міністрів України можуть бути встановлені й менші терміни такого зберігання. За заявою декларанта термін тимчасового зберігання товарів може бути додатково продовжений, але не більш ніж на один місяць. При цьому продовження здійснюється митним органом, якому підпорядкований митний орган, за дозволом якого товари були розміщені на складі тимчасового зберігання.

На складах тимчасового зберігання можуть розміщуватися будь-які товари. Разом з цим товари, які можуть зашкодити іншим товарам або які вимагають особливих умов зберігання, повинні розміщуватися в спеціально пристосованих приміщеннях складу тимчасового зберігання.

Взаємовідносини власника складу тимчасового зберігання з особами, які розміщують товари і транспортні засоби на складі, визначаються договором зберігання згідно з відповідними положеннями Цивільного кодексу України.

Статтею 109 Митного кодексу України встановлено, що товари, які зберігаються на складах тимчасового зберігання з дозволу митниці, можуть бути піддані:

- огляду і вимірюванню власником складу, іншою особою, яка розмістила ці товари на склад, або її представником;
- операціям, необхідним для забезпечення зберігання цих товарів в незмінному стані.

Крім того, з дозволу митного органу можуть також братися проби та зразки товарів.

До закінчення терміну зберігання товарів на складі тимчасового зберігання вони повинні бути задекларовані власником або уповноваженою ним особою у відповідний митний режим, обраний раніше. Зазначимо, що якщо товари до закінчення такого терміну не були задекларовані у відповідний митний режим, то вони підлягають обов'язковій передачі митному органу для зберігання. Таке зберігання передбачає розміщення товарів на склад митниці.

Передані зі складів тимчасового зберігання товари можуть зберігатися на складах митниць до трьох місяців, і підприємства можуть з дозволу митниці здійснювати операції з підготовки товарів до продажу і транспортування (дроблення партії, формування відправок, сортування, упаковку і т. д.).

Митне законодавство України, зокрема МКУ, передбачає можливість розміщення товарів для тимчасового зберігання і на склади митних органів. Таке зберігання не носить обов'язкового характеру, як це передбачено ст. 166 МКУ. В даному разі відносини між власником товарів та митним органом, на склад якого розміщені такі товари, мають таку ж саму природу, що і у випадку застосування складів тимчасового зберігання, які належать суб'єктам господарської діяльності. На такі відносини поширюються вищезазначені правила (щодо термінів зберігання, режиму товарів, що зберігаються тощо), а також дія цивільно-правових норм, які регулюють правовідносини, що випливають з договору зберігання.

За перебування товарів і інших предметів під митним контролем встановлений збір, який згідно із Постановою КМУ від 27.01.97 № 65 «Про ставки митних зборів» складає 0,05% митної вартості товарів за кожний день, починаючи з 16-го календарного дня [4]. Причому сплата цього збору проводиться незалежно від плати за зберігання товару, передбаченої договором.

Власник складу тимчасового зберігання несе відповідальність за втрату чи пошкодження товарів і транспортних засобів, розміщених на такому складі, за винятком випадків дії обставин непереборної сили відповідно до умов укладеного договору зберігання, а саме, відшкодовує завдану шкоду у разі втрати (нестачі) речі — у розмірі її вартості; у разі пошкодження речі — у розмірі суми, на яку знизилася її вартість. Крім цього, такий власник відповідає також і перед митним органом, у зоні діяльності якого розташовано даний склад тимчасового зберігання, отже може виступати суб'єктом адміністративної відповідальності за окремі порушення митних правил.

Отже, тимчасове зберігання товарів, що знаходяться під митним контролем, є не обов'язковою стадією митного оформлення, на відміну від декларування. Тобто розміщення товарів на складах тимчасового зберігання є правом, а не обов'язком суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що переміщує їх через митний кордон. На фоні лібералізації державно-правових процесів в Україні розширення прав (а не обов'язків) суб'єктів правових відносин має особливе значення. Взагалі останнім часом збільшилась кількість диспозитивних норм, що регулюють митно-правові відносини (це стосується як суто митно-правових норм, так і норм інших галузей права, зокрема цивільного). Це, на наш погляд, має велике не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки на-

дає суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності та іншим суб'єктам митної справи більш широкі можливості при здійсненні ними зовнішньоекономічних операцій, право вибору ними того чи іншого шляху реалізації своїх інтересів у цій сфері, що спрощує в певній мірі й робить зручнішим проходження митних процедур. А це в свою чергу наближає національні митні правила до світових стандартів.

Література

1. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 38–39. — Ст. 288.
2. Митний кодекс України від 12.12.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 16. — Ст. 203.
3. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: Наказ ДМСУ від 07.10.2003 р. № 674.
4. Про ставки митних зборів: Постанова КМУ від 27.01.97 р. № 65.

УДК 342.6(477)

О. Бріт

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ІЗ СПЕЦІАЛЬНИМ СТАТУСОМ

В Україні триває адміністративна реформа, яка була розпочата у 1998 р. і, як зазначає І. Пахомов, є першою спробою визначити наукову платформу реформування виконавчої влади. У результаті проведення адміністративної реформи має бути створена нова система державного управління. Згідно з Концепцією адміністративної реформи в Україні, зміст адміністративної реформи полягає, з одного боку, у комплексній перебудові існуючої в Україні системи державного управління за всіма сферами суспільного життя. З іншого — у розбудові деяких інститутів державного управління, яких Україна ще не створила як суверенна держава.

Однією з гострих та складних проблем реформування державного апарату управління залишається проблема створення та діяльності центральних органів виконавчої влади (надалі — ЦОВВ).

Упорядковуючи систему органів виконавчої влади, законодавець прагнув визначити найбільш оптимальну і збалансовану структуру органів виконавчої влади, яка б діяла продуктивно, була достатньою для виконання функцій, покладених на неї, але не занадто громіздкою, щоб не ускладнювати керування нею і не обтяжувати державний бюджет. ЦОВВ із спеціальним статусом є новою групою органів у системі ЦОВВ, створеною у результаті проведення адміністративної реформи. З їх створенням постають питання, які ще недостатньо досліджені правовою наукою: питання щодо доцільності створення цієї додаткової ланки у системі ЦОВВ та віднесення до неї тих чи інших органів,